

De raden en colleges van burgemeester en wethouders
van de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel

Brabantlaan 1
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefoon (073) 681 28 12
Fax (073) 614 11 15
www.brabant.nl
IBAN NL86INGB0674560043

Bereikbaarheid
openbaar vervoer en fiets:
www.brabant.nl/route

Onderwerp

Vervolg provinciale Arhi-procedure Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel

Geachte raad, geacht college,

In onze brief van 11 juli 2017 (kenmerk C2187393/4205326) hebben wij ons voornemen bekend gemaakt om met ingang van 15 augustus 2017 een provinciale Arhi-procedure te starten voor de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel. Een provinciale Arhi-procedure start met het zogeheten 'open overleg' met de colleges van de betrokken gemeenten, zoals bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Wet algemene regels herindeling (hierna: Wet arhi). In dezelfde brief hebben wij tevens aangegeven gesprekken te zullen voeren met (delegaties van) de drie betrokken raden.

Gelet op de duur van het open overleg van maximaal zes maanden (artikel 8, eerste lid, Wet arhi), hebben wij voor 15 februari 2018 een besluit te nemen over het vervolg van de provinciale Arhi-procedure. Met deze brief informeren wij u over ons besluit en de bevindingen en afwegingen die daaraan ten grondslag liggen.

Besluit

Heden hebben wij besloten tot:

1. het afronden van het open overleg, als bedoeld in artikel 8, eerste lid van de Wet algemene regels herindeling, voor de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel;
2. het opstellen van een herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven en de bijgevoegde brief met bijlagen aan de gemeenten Nuenen c.a., Son en Breugel en Eindhoven vast te stellen;
3. het onder 2. geformuleerde besluit uiterlijk 15 februari 2018 in werking te laten treden onder de voorwaarde dat de gemeenteraad van Son en Breugel niet alsnog onomwonden besluit onderdeel te willen uitmaken van het herindelingsontwerp, zoals verwoord onder 2.
4. indien geen sprake is van de onder 3. geformuleerde voorwaarde de procedure van artikel 8 van de Wet algemene regels herindeling voor de gemeente Son en Breugel met ingang van 15 februari 2018 te beëindigen;
5. indien wel sprake is van de onder 3. geformuleerde voorwaarde een herindelingsontwerp op te stellen tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

Uw kenmerk

-

Contactpersoon

M.J.J. (Marcel) van Osch

Telefoon

(073) 681 20 98

Email

mvosch@brabant.nl

Bijlage(n)

3

Toelichting

Wij zijn tot het oordeel gekomen dat het politiek-bestuurlijk samenspel tussen college en raad van de gemeente Nuenen c.a. jarenlang gebrekkig heeft gefunctioneerd, dit in de afgelopen twee jaren niet is verbeterd en er geen duurzaam perspectief is op verbetering, dat een zelfstandig voortbestaan van de gemeente Nuenen c.a. rechtvaardigt. Daarnaast constateren wij een kloof tussen de opvattingen van het gemeentebestuur en de samenleving over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. en een gebrek aan maatschappelijk vertrouwen in het lokaal bestuur. In een herindeling tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven zien wij de beste voorwaarden en kansen op een duurzame versterking van de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. in regionaal perspectief die tevens kan rekenen op een zo groot mogelijk draagvlak.

Op grond van deze overwegingen hebben wij besloten tot het opstellen van een herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Wij gaan uit van de ondeelbaarheid van de gemeente Nuenen c.a. en aldus van een nieuw te vormen gemeente, waarvan de beoogde grenzen zullen bestaan uit de buitengrenzen van de huidige gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. In het functioneren noch in de bestuurskracht van de gemeente Son en Breugel zien wij aanleiding om deze gemeente te betrekken bij het herindelingsontwerp. Dit neemt niet weg dat ons onder ad 2. genoemde besluit bepaalde consequenties kan hebben voor het op 2 november 2017 ingenomen standpunt van de raad van de gemeente Son en Breugel.

Op 23 januari 2018 hebben wij in een gezamenlijk overleg de colleges van de drie betrokken gemeenten geïnformeerd over onze bevindingen, overwegingen en conclusies. Met het oog op een zorgvuldige afronding van het open overleg en het vervolgproces, hebben wij aan het college van de gemeente Son en Breugel een brief meegegeven met als strekking om aan de raad de vraag voor te leggen of ons besluit aanleiding zou kunnen zijn tot heroverweging van het raadsbesluit van 2 november 2017. In het licht van het vandaag genomen besluit en met het oog op de behandeling door de raad hebben wij ons verzoek in een tweede brief aan de gemeente Son en Breugel nader toegelicht (zie bijlage).

Ons onder 2. genomen besluit tot het opstellen van een herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven treedt uiterlijk 15 februari 2018 in werking, zijnde de datum waarop de zes maanden termijn van het open overleg afloopt (artikel 8, eerste lid, Wet arhi). Mocht de gemeenteraad van Son en Breugel voor 15 februari 2018 alsnog onomwonden besluiten onderdeel te willen uitmaken van het herindelingsontwerp, dan zullen wij daartoe een herindelingsontwerp opstellen tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel.

Brief en bijlagen

Omwille van de leesbaarheid, hebben wij ervoor gekozen om in deze brief onze bevindingen, overwegingen en conclusies samengevat weer te geven. Een uitgebreidere toelichting op de voorgeschiedenis, het gevoerde open overleg, de door ons geraadpleegde adviezen en onderzoeksrapporten, en onze afwegingen, is opgenomen als één van de bijlagen bij deze brief.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

De overige bijlagen bestaan uit de relevante onderzoeksrapporten en opvattingen van belanghebbenden. Daarnaast schetsen wij in de bijlage meer uitgebreid het vervolgproces en het informatie- en communicatietraject in het vervolgproces, zoals ons dat voor ogen staat.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

1. Het open overleg

In de periode september 2017-januari 2018 hebben wij gesprekken gevoerd in het kader van het open overleg met de colleges en (vertegenwoordigingen van) de raden van de drie betrokken gemeenten. De betrokken colleges en raden hebben van tevoren een vragenlijst ontvangen ter voorbereiding op de gesprekken. In het kader van (Veer)Krachtig Bestuur hebben de (raden van de) drie gemeenten een nader standpunt bepaald met betrekking tot de bestuurlijke organisatie. Standpuntbepaling en besluitvorming vielen, in de tijd bezien, voor een belangrijk deel samen met de fase van het open overleg.

Voor zover hier relevant, hebben de drie gemeenten - in chronologische volgorde - de hierna volgende standpunten ingenomen.

Son en Breugel: "het besluit omtrent de Bestuurlijke Toekomst van 18 juni 2015 te herbevestigen, inhoudende: a. intensiveren van de samenwerking in de Dommelvallei; b. intensiveren van de samenwerking in het Stedelijk Gebied Eindhoven, en c. de visie op de bestuurlijke vorm in 2019 opnieuw te bezien. In het geval Nuenen fuseert met Eindhoven, zal onze gemeente naast de samenwerking met de gemeente Geldrop-Mierlo onderzoeken of samenwerking met andere gemeenten, zoals de gemeente Best en/of de gemeente Oirschot mogelijk is (...)" (raadsbesluit 2 november 2017).

Nuenen c.a.: "momenteel, gezien de financiële en bestuurlijke positie van de gemeente Nuenen er geen acute noodzaak is om de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. op te geven. Daardoor de ruimte ontstaat om de besluitvorming en processen m.b.t. een mogelijke fusie tussen Son & Breugel en Nuenen op elkaar af te stemmen. Samenwerking in de regio op een aanvaardbaar niveau is en de gemeente Nuenen bereid is deze samenwerking te versterken en uit te breiden. De gemeenteraad van Son & Breugel in haar besluit genomen op 2 november jl. een fusie met Eindhoven uitsluit maar een fusie met Nuenen niet".¹

(Mede) op grond van deze overwegingen: "Op voorhand een herindeling of fusie met de gemeente Eindhoven af te wijzen. Een voorkeur uit te spreken voor een fusie met Son & Breugel mocht de situatie hiertoe aanleiding geven" (raadsbesluit 16 november 2017).

Eindhoven: indien opheffing aan de orde is van de gemeente Nuenen c.a., is de gemeente Eindhoven voorstander van een herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven (standpunt voortvloeiende uit de 'Visie op regionale bestuurskracht', vastgesteld op 19 december 2017).

In de volgende paragraaf wordt aangegeven hoe wij de raadsstandpunten hebben meegewogen in onze overwegingen.

¹ Deze conclusie kan niet worden getrokken uit het dictum van het besluit van de raad van de gemeente Son en Breugel d.d. 2 november 2017 en is daarmee onjuist.

Tevens hebben wij in de afgelopen maanden een aantal onderzoeken laten uitvoeren, waarvan het overzicht en de belangrijkste bevindingen zijn opgenomen in de bijlage bij deze brief. Deze rapportages hebben wij betrokken bij onze afwegingen. In de bijlage 'Toelichting op het besluit tot het opstellen van een herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven' gaan wij daar nader op in.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

2. Bevindingen en conclusies*Zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a.*

Op grond van de gevoerde gesprekken, uitgebrachte adviezen en onderzoeken is een veelheid aan opvattingen en feitelijke informatie verzameld. Alles afwegende, komen wij tot het oordeel dat een zelfstandige gemeente Nuenen c.a. geen optie is voor een duurzame versterking van de bestuurskracht van deze gemeente in regionaal perspectief.

Doorslaggevend voor ons standpunt is dat wij van oordeel zijn dat de belangrijkste voorwaarde die nodig is voor een duurzaam bestuurskrachtige zelfstandige gemeente Nuenen c.a., te weten een toekomstgericht en constructief politiek-bestuurlijk samenspel tussen college en raad, al jarenlang onvoldoende aanwezig is en wij geen perspectief op verbetering zien. Het politiek-bestuurlijk samenspel van college en raad is al vele jaren van dien aard dat wij het gemeentebestuur van Nuenen c.a. niet in staat achten om bestuurlijk consistent en daarmee voorspelbaar te opereren. De 'Adviescommissie Krachtig Bestuur in Brabant' (commissie Huijbregts) oordeelde in juni 2013 ook al kritisch over het politiek-bestuurlijke samenspel tussen raad en college.

Ook uit de recent opgeleverde 'Herijking bestuurskracht' door de gemeente Nuenen c.a. blijkt dat het politiek-bestuurlijk samenspel niet wezenlijk is verbeterd in de afgelopen twee jaren (was 'onvoldoende' en blijft 'onvoldoende'). Wij hebben er overigens kennis van genomen dat bepaalde aspecten van de bestuurskracht (regionale samenwerking, organisatie en financiën) zouden zijn verbeterd, maar deze raken wat ons betreft niet bovengenoemde kern van datgene waarin Nuenen c.a. zich in negatieve zin onderscheidt ten opzichte van andere gemeenten.

Illustratief voor het gebrekkige samenspel tussen college en raad achten wij onder meer het volgende:

- gebrek aan consistentie in de besluitvorming over de bestuurlijke toekomst (waarbij het wat ons betreft bijvoorbeeld meer voor de hand had gelegen als de actualisatie van het bestuurskrachtonderzoek voorafgaand aan de meest recente wijziging van het raadsstandpunt had plaats gevonden in plaats van daarna);
- de rol die de raad heeft bedongen om het convenant in het kader van de samenwerkingsagenda 2018-2025 Stedelijk Gebied Eindhoven goed te keuren, terwijl het sluiten van convenanten een collegebevoegdheid is, wat duidt op een gebrek aan vertrouwen tussen raad en college;
- het regelmatig lekken van vertrouwelijke informatie uit de raad en de weinig constructieve samenwerkingsbereidheid binnen de raad wat meerdere malen leidt tot vertraging in besluitvorming over een aantal dossiers met een hoog politiek-bestuurlijk gehalte (het accommodatiebeleid, de situatie rond Het Klooster, de realisatie van de ambities op gebied van duurzaamheid, leefbaarheid van het centrum, benutten van de grotere potentie van Van

Gogh voor Nuenen c.a., *villagemarketing* en de hoge gemeentelijke lasten voor bewoners);

- het ontbreken van regie vanuit de raad en het college ten tijde van het KAFI-onderzoek naar fraude in de organisatie. In opdracht van de raad zal de rekenkamercommissie onderzoeken of de ambtelijke advisering aan het gemeentebestuur is verbeterd naar aanleiding van het KAFI-onderzoek.

Wij hebben geen indicaties dat dit alles in de toekomst zodanig zal verbeteren dat Nuenen c.a. als duurzaam bestuurskrachtige, zelfstandige gemeente in regionaal perspectief kan blijven functioneren.

Onze bevindingen zien wij weerspiegeld in de uitkomsten en analyse van de representatieve steekproef onder inwoners van Nuenen c.a. en de stakeholdersanalyse, waaruit een groot draagvlak voor beëindiging van de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. naar voren komt, die (mede) wordt ingegeven door negatieve waarderingen van het lokaal bestuur. Wij constateren tevens dat de verbeteringen in de bestuurskracht die in de afgelopen twee jaar zijn geboekt in de Nuenense samenleving als zodanig onvoldoende worden (h)erkend. De kloof tussen lokaal bestuur en samenleving, het gebrek aan maatschappelijk vertrouwen in het lokaal bestuur hebben wij zwaar gewogen in onze overwegingen.

Een andere overweging bij ons standpunt is dat de keuze van de raad voor voortzetting van de zelfstandigheid niet is gestoeld op een duurzaam perspectief op de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. De raad geeft in zijn besluit van 16 november 2017 zelf aan dat hij een voorkeur heeft voor "een herindeling met de gemeente Son en Breugel, indien de situatie hiertoe aanleiding geeft, en om in dat kader de besluitvorming en processen voor een mogelijke herindeling tussen beide gemeenten op elkaar af te stemmen". Voor dit perspectief bestaat thans echter geen draagvlak bij de raad van de gemeente Son en Breugel wat de uitkomst van een mogelijk toekomstig herindelingsproces tussen beide gemeenten zeer ongewis maakt.

Herindeling gemeente Nuenen c.a.

Op 31 oktober 2017 hebben wij het college van de gemeente Nuenen c.a. verzocht om - in samenspraak met de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel - twee verbindende documenten op te stellen, waarin een nadere verkenning wordt uitgewerkt van een herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven respectievelijk van de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel. Op 11 januari 2018 heeft de gemeente Nuenen c.a. het document 'Met open vizier de bestuurlijke toekomst tegemoet - Visie op de bestuurlijke toekomst van gemeente Nuenen c.a.' aan ons doen toekomen. De door ons gevraagde verbindende documenten maken onderdeel uit van deze rapportage, evenals twee ongevraagde documenten ('Visie op de bestuurlijke toekomst' en 'Herijking van de bestuurskracht').

Op basis van de verkregen informatie uit de gevoerde gesprekken, adviezen, onderzoeken en documenten hebben wij beide herindelingsvarianten vergeleken en gewogen, om aldus antwoord te geven op de centrale vraag in welke van beide varianten de beste voorwaarden aanwezig zijn om, gelet op de regionale opgaven, te komen tot een duurzame versterking van de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. in regionaal perspectief dat op zoveel mogelijk

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

draagvlak kan rekenen. Onze bevindingen hebben wij getoetst aan de criteria van het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling en het provinciaal criterium 'opgave passend bij de schaal'.

Alles afwegende, zijn wij van oordeel dat een herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven het beste voldoet aan de volgende (sub)criteria: 'maatschappelijk draagvlak', 'bestuurskracht', 'evenwichtige regionale verhoudingen', 'interne samenhang', 'duurzaamheid' en 'opgave passend bij de schaal'. Op het criterium 'bestuurlijk draagvlak' onderscheiden beide herindelingsvarianten zich niet van elkaar. De subcriteria 'dorps- en kernenbeleid' en 'regionaal draagvlak' hebben wij niet betrokken bij onze analyse. Het eerstgenoemde subcriterium niet omdat dit sterk wordt bepaald door de gezamenlijke visie van de betrokken gemeenten, de keuzes en het beleid van de nieuwe gemeente. Ook over het tweede genoemde sub-criterium kunnen in dit stadium nog geen uitspraken worden gedaan; dit komt aan de orde bij de zienswijzen van omliggende gemeenten op het herindelingsontwerp. In de bijlage bij deze brief lichten wij deze bevindingen en conclusies nader toe.

Concluderend zijn wij tot het standpunt gekomen dat de nieuwe gemeente, die ontstaat door samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven, vanwege haar organisatorische en financiële omvang voldoende bestuurskrachtig is om de gewenste en noodzakelijke bestuurlijke slagkracht te ontwikkelen ten aanzien van de regionale opgaven en kansen. Het maatschappelijk draagvlak in Nuenen c.a. voor de vorming van een nieuwe gemeente met Eindhoven is in voldoende mate aanwezig. De nieuwe gemeente heeft ruim voldoende interne samenhang, omdat zij goed aansluit bij de ruimtelijke samenhang tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven alsook de maatschappelijke oriëntatie van veel inwoners van Nuenen c.a. op Eindhoven (*daily urban system*). Tot slot is de nieuw te vormen gemeente duurzaam in regionaal perspectief, omdat wij geen indicaties hebben dat er bij omliggende gemeenten concrete wensen bestaan of voornemens zijn om hun bestuurskracht duurzaam te versterken door middel van herindeling met de gemeente(n) Eindhoven en/of Nuenen c.a. Om die reden is het niet aannemelijk dat de nieuw te vormen gemeente binnen afzienbare tijd opnieuw betrokken zal worden bij een herindelingsdiscussie. In het herindelingsontwerp zullen wij deze hoofdconclusies ten aanzien van de nieuw te vormen gemeente nader uitwerken.

Gemeente Son en Breugel

De gemeente Son en Breugel is onderwerp geworden van de provinciale Arhi-procedure, omdat zij expliciet bij de gemeente Nuenen c.a. in beeld was als mogelijke fusiepartner. Ons eerder gegeven positieve oordeel over het functioneren en de bestuurskracht van de gemeente Son en Breugel is niet veranderd. Ten aanzien van deze gemeente is er geen reden om te twijfelen aan het zelfstandig kunnen voortbestaan. Aldus respecteren wij de keuze van de raad voor voortzetting van de gemeentelijke zelfstandigheid en om in 2019 opnieuw de balans op te maken over de bestuurlijke organisatie. Wel is het zo dat ons standpunt ten aanzien van de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. en ons besluit tot het opstellen van een herindelingsontwerp bepaalde consequenties kan hebben voor het raadsbesluit van 2 november 2017.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

Op grond van het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling (criterium 'duurzaamheid') is het bovendien onze taak om ons ervan te vergewissen of er een omliggende gemeente is die in aanmerking komt om bij een herindelingsprocedure te worden betrokken.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

3. Vervolgproces

In de door ons gevoerde gesprekken en uitgevoerde onderzoeken in de fase van het open overleg komen drie zorgpunten naar voren waaraan aandacht dient te worden besteed bij de beoogde fusie tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Dit zijn identiteit van de kernen, nabijheid van bestuur en organisatie van de zorg. In het herindelingsontwerp zullen wij aan het ondervangen van deze zorgpunten de benodigde aandacht besteden.

Wij hechten er overigens aan, om onder provinciale regie, de voorbereiding van het herindelingsontwerp zoveel mogelijk in samenspraak en met medewerking van de betrokken gemeenten ter hand te nemen. In de vervolgfase zullen wij nader in overleg treden met de betrokken gemeenten over hun opvattingen over nader te bepalen onderwerpen, zoals de beoogde herindelingsdatum, de rechtsvorm van de herindeling en de naamgeving van de nieuw te vormen gemeente.

Uiterlijk drie maanden na 15 februari a.s. zullen wij het herindelingsontwerp vaststellen. Het vastgestelde herindelingsontwerp wordt, samen met de verslagen van het open overleg, toegezonden aan de raden van de betrokken gemeenten en aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (artikel 8, tweede lid, Wet arhi). De vervolgstappen van de Arhi-procedure evenals het informatie- en communicatietraject worden beschreven in de bijlage bij deze brief.

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

Een afschrift van deze brief is verzonden aan Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant.

Bijlagen:

1. Toelichting op het besluit tot het opstellen van een herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven.
2. Globaal tijdpad artikel 8 Wet arhi-procedure.
3. Brief aan het college van de gemeente Son en Breugel d.d. 30 januari 2018.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

Onderzoeksrapportages en documenten (te vinden op <https://www.brabant.nl/subsites/veerkrachtig-bestuur/visie/gemeenten/nuenen.aspx>)

1. Bureau Dimensus, 'Bestuurlijke toekomst gemeente Nuenen c.a.: de opvattingen van de inwoners'. Opdrachtgever: provincie Noord-Brabant;
2. Bureau 'Zicht op data', 'Onderzoeksrapport Nuenen c.a. en haar relatie met de omgeving bezien vanuit verplaatsingspatronen', is opgesteld door dr. A.R.G. Jansen (Zicht op Data), opdrachtgever: provincie Noord-Brabant;
3. Ruimtelijk Economisch Atelier Tordoir, 'Ruimtelijke samenhang Nuenen c.a., Son en Breugel en Eindhoven in kaart gebracht', opdrachtgever: provincie Noord-Brabant;
4. Bureau B&A: 'Draagvlak bestuurlijke toekomstscenario's gemeente Nuenen c.a. - Uitkomst van de stakeholdersanalyse', opdrachtgever: provincie Noord-Brabant;
5. Bureau Partners+Pröpper: 'Met open vizier de bestuurlijke toekomst tegemoet' Dit document bestaat uit drie delen: 'Visie op de bestuurlijke toekomst' (deel 1), 'Verbindende documenten' (deel 2) en 'Herijking van de bestuurskracht' (deel 3). Opdrachtgever: gemeente Nuenen c.a.

Bijlagen bij brief van 30 januari 2018.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

1. Toelichting op het besluit d.d. 30 januari 2018 tot het opstellen van een herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven

1. Voorgeschiedenis

De aandacht voor en discussie over de bestuurlijke organisatie in het Stedelijk Gebied Eindhoven kent een lange voorgeschiedenis. Zorgen over de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. namen daar een centrale plaats in.

1.1 Commissie Huijbregts en bestuurskrachtonderzoek Nuenen c.a. (2013-2015)

In juni 2013 adviseerde de 'Adviescommissie Krachtig Bestuur in Brabant' (commissie Huijbregts) onder meer om voor de gemeente Nuenen c.a. een bestuurskrachtonderzoek te laten uitvoeren en, indien de resultaten hiertoe aanleiding zouden geven, over te gaan tot een fusie met de gemeente Eindhoven.

In 2015 heeft de gemeente Nuenen c.a. het gevraagde bestuurskrachtonderzoek laten uitvoeren door het bureau Partners+Pröpper. Hoofdconclusie: de bestuurskracht van deze gemeente wordt als matig beoordeeld; dat geldt voor de realisatie van de maatschappelijke opgaven, maar ook voor de invulling van de zogeheten bestuurlijke voorwaarden. De bestuurlijke voorwaarden zijn onderverdeeld in: politiek-bestuurlijk leiderschap, politiek-bestuurlijk samenspel en samenspel met de samenleving. Geconstateerde knelpunten ten aanzien van politiek-bestuurlijk leiderschap zijn: "lastige politieke knopen worden niet doorgehakt, moeilijke en pijnlijke keuzes worden vooruitgeschoven" en "er is gebrek aan visie en continuïteit: de raad komt terug op eerder vastgestelde kaders". Over het politiek-bestuurlijk samenspel wordt opgemerkt: "gebrekig samenspel tussen raad en college: het is te onzeker of voorstellen van het college gesteund worden in de raad" en "er is onduidelijkheid over de rolverdeling tussen de raad en het college". En, tot slot, wordt over het samenspel met de samenleving aangegeven dat interactieve beleidsvorming vanuit een positieve intentie wordt gestart, het college echter in een later stadium gebrekkig communiceert over de plannen en dat er geen gezamenlijk gedragen resultaat tot stand komt. Afhankelijk van de maatschappelijke opgave zijn er zeer grote verschillen als het gaat om het realiseren daarvan, variërend van (zeer) goed tot (zeer) onvoldoende. Wel wordt gemeld dat er in bepaalde opzichten sprake is van een stijgende lijn of kentering. De huidige bestuurskracht, zo concluderen de onderzoekers, is niet toereikend om goed in te spelen op de in de toekomst benodigde bestuurskracht.

1.2 Commissie Demmers

Op grond van de bevindingen uit het bestuurskrachtonderzoek, hebben wij in 2016 de 'commissie Demmers' ingesteld, die in september 2016 haar advies heeft uitgebracht. De opdracht aan de commissie was om een advies uit te brengen over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a., mede in

relatie tot de (bestuurlijke) ontwikkelingen in het Stedelijk Gebied Eindhoven (hierna: SGE). De commissie adviseerde tot een herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel in combinatie met overdracht van taken, bevoegdheden en middelen op de terreinen van regionale economie, mobiliteit, wonen, werken, ruimtelijke inrichting en voorzieningen aan de bestuursautoriteit van de Metropoolregio Eindhoven, zijnde de stad Eindhoven. Tevens constateerde de commissie dat voor een herindeling van de gemeenten Nuenen, Son en Breugel en Geldrop-Mierlo geen draagvlak bestond bij de twee laatstgenoemde gemeenten.

In onze brief van 23 december 2016 aan de gemeente Nuenen c.a. hebben wij het volgende aangegeven: "In navolging van het in september jl. verschenen rapport van de commissie Demmers zijn wij van mening dat het zelfstandig voortbestaan van de gemeente Nuenen c.a. geen reële optie is". Tevens hebben wij het advies van deze commissie omarmd om "de gemeente Nuenen c.a. bestuurlijk te laten fuseren met de gemeente Son en Breugel in combinatie met een nader te definiëren overdracht van taken, bevoegdheden en middelen op in ieder geval het gebied van wonen, werken en voorzieningen aan de gemeente Eindhoven of naar een andere slagkrachtige entiteit voor het Stedelijk Gebied als geheel. Een verdere uitbreiding van zo'n fusie met de gemeente Geldrop-Mierlo vinden wij niet wenselijk. Indien u dit niet wenst of indien dit om andere redenen niet mogelijk blijkt te zijn dan zijn wij van mening dat een bestuurlijke fusie met de gemeente Eindhoven de enige overige reële optie zou zijn".

Voor wat betreft het SGE hebben wij over het advies van de commissie Demmers als standpunt ingenomen, dat een besluit over overdracht van taken, bevoegdheden en middelen van de gemeenten in het SGE op basis van vrijwilligheid zou moeten plaats vinden. Eind 2016 is gebleken dat de betrokken gemeenten hier weinig voor voelden. Wij constateren in elk geval dat de gemeente Nuenen c.a. geen enkele poging heeft gedaan om eigenstandig, met de gemeente Son en Breugel of in breder verband van het SGE het gesprek over dit onderwerp aan te gaan.

1.3 Bestuurlijke oriëntatie gemeente Nuenen c.a. (2016-2017)

De raad van de gemeente Nuenen c.a. heeft vervolgens op 17 november 2016 besloten tot "bestuurlijke fusie als voorkeursvariant voor de bestuurlijke toekomst". In reactie hierop hebben wij in onze brief van 23 december 2016 herhaald dat wij het zelfstandig voortbestaan van de gemeente Nuenen c.a. geen reële optie vinden en hebben de raad verzocht om voor 1 juli 2017 een besluit te nemen over de gewenste fusiepartner. De gemeente Nuenen c.a. heeft in april 2017 oriënterende gesprekken gevoerd met de vijf buurgemeenten die grenzen aan Nuenen c.a.: Eindhoven, Geldrop-Mierlo, Helmond, Laarbeek en Son en Breugel. De uitkomst van deze gesprekken was, samengevat, dat de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel aangaven open te staan voor vervolgesprekken over een mogelijke herindeling en dat de gemeenten Laarbeek, Geldrop-Mierlo en Helmond hebben aangegeven geen behoefte te hebben aan verdere vervolgesprekken met de gemeente Nuenen c.a. Daarop heeft de 'begeleidingsgroep bestuurlijke toekomst' (hierna: begeleidingsgroep), ingesteld door de raad van de gemeente Nuenen c.a., in mei 2017 gesprekken gevoerd met de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

Op 29 juni 2017 heeft de raad van Nuenen c.a. besloten om de voorkeur voor de daarvoor in aanmerking komende fusiepartners - de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel - tot november 2017 uit te stellen. Dit heeft op 11 juli 2017 ons doen besluiten om het proces met het oog op het gewenste tempo en kwaliteit over te nemen en een Arhi-procedure te starten.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

2. Fase van het open overleg

2.1 Aanleiding en doel

De aanleiding voor het starten van de provinciale Arhi-procedure hebben wij toegelicht in onze brief van 11 juli 2017. Samengevat, was het uitstel van het uitspreken van een voorkeur voor een fusiepartner door de raad van de gemeente Nuenen c.a., mede in combinatie met de sterk uiteenlopende opvattingen binnen deze raad, voor ons aanleiding om - met het oog op het gewenste tempo en kwaliteit - het proces over te nemen en aldus uitzicht te krijgen op een duurzame versterking van de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. in regionaal perspectief. Het open overleg was erop gericht om samen met de drie gemeenten te verkennen of in het belang van de inwoners van deze gemeenten kan worden gekomen tot een duurzame en bestuurskrachtige oplossing in regionaal perspectief, die op zoveel mogelijk draagvlak kan rekenen.

Op 28 augustus 2017 hebben wij een nadere toelichting gegeven op de aanleiding, het doel, de structuur en het proces van het te voeren open overleg tijdens een informatiebijeenkomst voor de raden en colleges van de drie betrokken gemeenten. Van deze bijeenkomst is een verslag gemaakt dat is geplaatst op de provinciale website.

2.2 Gevoerde gesprekken

In het kader van het open overleg hebben wij in de periode van september 2017 tot en met januari 2018 afzonderlijke gesprekken gevoerd met zowel de colleges als (een vertegenwoordiging van) de raden van de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel. Wij hebben de gevoerde gesprekken ervaren als open, informatief en constructief en wij willen onze erkentelijkheid uitspreken aan alle deelnemers voor hun inbreng en bijdragen. Hieronder schetsen wij, in het kort, de structuur en het gevolgde proces van de gesprekken.

De betrokken colleges en raden hebben van tevoren een vragenlijst ontvangen ter voorbereiding op de gesprekken. De betrokken deelnemers zijn in de gelegenheid gesteld tot het geven van commentaar op de conceptverslagen van de gesprekken. De reacties hebben wij vervolgens overgenomen, waarna de verslagen door ons college zijn of zullen worden vastgesteld. Wij hebben met de drie gemeenten in het kader van het open overleg de afspraak gemaakt, dat de inhoud van de gesprekken vertrouwelijk is tot het moment van openbaarmaking van de verslagen. De verslagen zullen openbaar worden met het vaststellen van het herindelingsontwerp door ons college (zie ook onder paragraaf 5. 'vervolgproces').

Tegen deze achtergrond betrachten wij terughoudendheid in deze fase om gedetailleerd op de inhoud van het gevoerde open overleg in te gaan. Dit neemt niet weg dat wij de informatie uit de gevoerde gesprekken vanzelfsprekend hebben betrokken bij onze afwegingen en besluitvorming met betrekking tot het vervolgproces.

2.3 Standpunten raden

In de afgelopen maanden hebben de raden van de drie gemeenten een nader standpunt bepaald met betrekking tot de bestuurlijke organisatie. Hieronder geven wij in chronologische volgorde de desbetreffende standpunten weer.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

Gemeente Son en Breugel

De raad van de gemeente Son en Breugel heeft op 2 november 2017, voor zover hier relevant, het volgende standpunt ingenomen:

- "het besluit omtrent de Bestuurlijke Toekomst van 18 juni 2015 te herbevestigen, inhoudende: a. intensiveren van de samenwerking in de Dommelvallei; b. intensiveren van de samenwerking in het Stedelijk Gebied Eindhoven, en c. de visie op de bestuurlijke vorm in 2019 opnieuw te bezien;
- in het geval Nuenen fuseert met Eindhoven, zal onze gemeente naast de samenwerking met de gemeente Geldrop-Mierlo onderzoeken of samenwerking met andere gemeenten, zoals de gemeente Best en/of de gemeente Oirschot mogelijk is (...)"

Gemeente Nuenen c.a.

Als uitkomst van de gevoerde gesprekken met de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel heeft de begeleidingsgroep het raadsvoorstel 'bestuurlijke toekomst' opgesteld, met als voorgesteld besluit:

- "de voorkeur uit te spreken voor een bestuurlijke herindeling/fusie met de gemeenten Son en Breugel en Eindhoven;
- de burgemeester opdracht te geven om in gesprek te gaan met Gedeputeerde Staten met als doel het beëindigen van de provinciale Arhi-procedure;
- de begeleidingsgroep bestuurlijke toekomst opdracht te geven om in samenwerking met het college een herindelingsontwerp op te (laten) stellen;
- als streefdatum voor de herindeling/fusie 1 januari 2020 te hanteren" (...).

De raad van de gemeente Nuenen c.a. heeft op 16 november 2017 het raadsvoorstel bij amendement vervangen, waarin na een aantal overwegingen en conclusies het volgende standpunt wordt ingenomen:

- "Momenteel, gezien de financiële en bestuurlijke positie van de gemeente Nuenen, er geen acute noodzaak is om de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. op te geven.
- Daardoor de ruimte ontstaat om de besluitvorming en processen m.b.t. een mogelijke fusie tussen Son & Breugel en Nuenen op elkaar af te stemmen;
- Samenwerking in de regio op een aanvaardbaar niveau is en de gemeente Nuenen bereid is deze samenwerking te versterken en uit te breiden;
- De gemeenteraad van Son & Breugel in haar besluit van 2 november jl. een fusie met Eindhoven expliciet uitsluit maar een fusie met Nuenen niet"²;

Besluit:

(...)

- "Op voorhand een herindeling of fusie met de gemeente Eindhoven af te wijzen.

² Dit is feitelijk onjuist. In het raadsbesluit d.d. 2 november 2017 kan niet worden gelezen dat de gemeente Son en Breugel een herindeling met de gemeente Eindhoven expliciet uitsluit maar een met de gemeente Nuenen niet.

- Een voorkeur uit te spreken voor een fusie met Son & Breugel mocht de situatie hiertoe aanleiding geven.
- Opdracht te geven aan het college van de gemeente Nuenen c.a. om in overleg te treden met GS van de provincie Noord-Brabant, ten einde de reikwijdte en comfort van dit besluit te bespreken.
- Tevens in dit overleg met de GS de door de provincie ingestelde arhi-procedure ter discussie te stellen”.

Over de twee laatstgenoemde punten heeft op 20 december 2017 een gesprek plaatsgevonden tussen (een delegatie van) het college van de gemeente Nuenen c.a. en ons college in het kader van het open overleg en dat wij hebben meegewogen in onze standpuntbepaling ten aanzien van het vervolgproces.

Gemeente Eindhoven

De kaders voor het standpunt van de raad van de gemeente Eindhoven zijn opgenomen in de notitie 'visie op regionale bestuurskracht' die op 19 december 2017 is vastgesteld. Uit deze visie vloeit het standpunt voort dat indien het opheffen van de gemeente Nuenen c.a. aan de orde is, een herindeling van de gemeente Nuenen c.a. met de gemeente Eindhoven de meest wenselijke optie is. Dit sluit het beste aan bij de maatschappelijke oriëntatie van de inwoners van Nuenen c.a. en bij de inhoudelijke opgaven en kansen in de regio.

3. Onderzoeken en documenten

De afgelopen maanden hebben wij de volgende onderzoeken laten uitvoeren:

1. een representatieve steekproef onder inwoners van de gemeente Nuenen c.a., waarin is gevraagd naar hun opvattingen over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. Dit onderzoek is uitgevoerd door Bureau Dimensus, in opdracht van de provincie Noord-Brabant. De rapportage 'Bestuurlijke toekomst gemeente Nuenen c.a.: de opvattingen van de inwoners' is opgeleverd op 22 december 2017;
2. een onderzoek naar de verplaatsingsstromen en -motieven van en naar Nuenen c.a., waarmee inzicht wordt verkregen in het *daily urban system*. Het 'Onderzoeksrapport Nuenen c.a. en haar relatie met de omgeving bezien vanuit verplaatsingspatronen', is opgesteld door bureau 'Zicht op Data' in opdracht van de provincie Noord-Brabant en is opgeleverd op 11 januari 2018;
3. een onderzoek naar het in kaart brengen van de ruimtelijke samenhang tussen de gemeenten Nuenen c.a., Son en Breugel en Eindhoven, dat is uitgevoerd door prof. dr. P.P. Tordoir en dr. A. Poorthuis (Ruimtelijk Economisch Atelier Tordoir). De rapportage 'Ruimtelijke samenhang Nuenen c.a., Son en Breugel en Eindhoven in kaart gebracht' is opgeleverd in januari 2018;
4. interviews met professionele stakeholders van instellingen, organisaties en bedrijfsleven over hun opvattingen over de (bestuurlijke toekomst van de) gemeente Nuenen c.a. Dit onderzoek is uitgevoerd door Bureau B&A, in opdracht van de provincie Noord-Brabant. Tevens is op 3 januari 2018 een bijeenkomst gehouden met vertegenwoordigers van lokale verenigingen en organisaties, waarbij is gevraagd naar hun ervaringen met en opvattingen over de (bestuurlijke toekomst) van de gemeente Nuenen c.a. evenals zaken die, ongeacht de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a., geborgd zouden moeten blijven. De analyse van de interviews en het verslag

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

van de bijeenkomst met de lokale verenigingen en dorps- en wijkraden zijn opgenomen de rapportage 'Draagvlak bestuurlijke toekomstscenario's gemeente Nuenen c.a. - Uitkomst van de stakeholdersanalyse' is opgeleverd op 11 januari 2018.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

In de volgende paragraaf gaan wij in op de belangrijkste bevindingen en conclusies uit deze onderzoeken.

Op 31 oktober 2017 hebben wij het college van de gemeente Nuenen c.a. verzocht om - in samenspraak met de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel - twee verbindende documenten op te stellen, waarin een nadere verkenning wordt uitgewerkt van de herindelingsvarianten Nuenen c.a. en Eindhoven respectievelijk Nuenen c.a. en Son en Breugel. Op 11 januari 2018 heeft de gemeente Nuenen c.a. het document 'Met open vizier de bestuurlijke toekomst tegemoet' aan ons doen toekomen. Dit document bestaat uit drie delen: 'Visie op de bestuurlijke toekomst' (deel 1), 'Verbindende documenten' (deel 2) en 'Herijking van de bestuurskracht' (deel 3). In paragraaf 4 gaan wij nader in op dit document.

3.1 Bevindingen en conclusies onderzoeken in opdracht van de provincie

1. Bestuurlijke toekomst gemeente Nuenen c.a.: opvattingen van de inwoners

In opdracht van de provincie Noord-Brabant zijn meerderjarige inwoners van de gemeente Nuenen c.a. naar hun mening gevraagd over de bestuurlijke toekomst van de gemeente. Daartoe is een korte vragenlijst opgesteld, die willekeurig is verspreid onder 2.000 geselecteerde huishoudens in de gemeente Nuenen c.a. In totaal hebben 1.083 inwoners van de gemeente Nuenen c.a. de vragenlijst ingevuld, een respons van 54%. De belangrijkste conclusies uit het onderzoek laten zich als volgt samenvatten:

- 60% van de respondenten is van opvatting dat de inwoners beter af zijn met een fusie dan dat de gemeente Nuenen c.a. zelfstandig blijft. Een derde van de inwoners (34%) vindt dat de gemeente zelfstandig moet blijven;
- als er sprake is van fusie, heeft iets meer dan de helft (52%) van de inwoners een voorkeur voor de gemeente Eindhoven, en een iets kleiner aandeel van de inwoners (40%) heeft een voorkeur voor de gemeente Son en Breugel;
- de keuze voor Son en Breugel als fusiegemeente wordt vooral ingegeven doordat dan het dorpsgevoel blijft behouden. De voorstanders van een fusie met de gemeente Eindhoven benoemen vooral de voordelen en kwaliteiten die een grotere gemeente heeft;
- een derde van het aantal inwoners staat negatief tegenover een fusie met de gemeente Son en Breugel. Als belangrijke reden noemt één op de drie tegenstanders dat de schaal van de nieuwe gemeente dan nog te klein is, of de nieuwe gemeente bestuurlijk niet sterk genoeg zal zijn of ziet een fusie van beide gemeenten als een tijdelijke oplossing;
- inwoners die negatief staan tegenover een fusie met de gemeente Eindhoven zijn vooral bang dat de eigen identiteit van de gemeenschap(en) verloren zal gaan.

2. Nuenen c.a. en haar relatie met de omgeving gezien vanuit verplaatsingspatronen (Bureau Zicht op data)

Aan de hand van geregistreerde verplaatsingen van inwoners van de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel (met behulp van gsm-data) kunnen verplaatstingspatronen inzichtelijk worden gemaakt en kan een goed beeld worden verkregen van de relaties tussen beide gemeenten en de omliggende gemeenten. Dit wordt ook wel het *daily urban system* genoemd. Uit dit onderzoek, dat is gebaseerd op gegevens van de periode november 2016 tot en met oktober 2017, blijkt dat er duidelijke patronen zichtbaar zijn, die zich als volgt laten samenvatten:

- inwoners uit de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel zijn primair georiënteerd op de gemeente Eindhoven. Circa 25% van de inwoners van Nuenen c.a. en van Son en Breugel bezoekt Eindhoven 10 of meer keer per maand. Verplaatsingen hebben door de weeks vooral te maken met werk of met het volgen van onderwijs. In het weekend gaat het vooral om winkelbezoek en vrijetijdsbesteding;
- na Eindhoven zijn inwoners van de gemeente Nuenen c.a. vooral georiënteerd op de gemeenten Helmond en Geldrop. Andere buurgemeenten, zoals Son en Breugel, worden verhoudingsgewijs minder bezocht;
- na Eindhoven zijn inwoners van Son en Breugel vooral georiënteerd op Sint-Oedenrode en Best;
- als het gaat om verplaatsingspatronen tussen Son en Breugel en Nuenen c.a., bezoekt ca. 3,5 % van de inwoners van Nuenen frequent Son en Breugel en vice versa. Op werkdagen wordt vanuit Nuenen c.a. vooral Ekkersrijt (gemeente Son en Breugel) bezocht, op weekenddagen vooral het centrum van Son en Breugel. Inwoners van Son en Breugel bezoeken vooral het buitengebied van Nuenen c.a.

3. Ruimtelijke samenhang Nuenen c.a., Son en Breugel en Eindhoven in kaart gebracht (onderzoek prof. P.P. Tordoir)

Evenals in het onderzoek van bureau 'Zicht op Data' komt in het onderzoek door prof. dr. P.P. Tordoir naar voren dat de oriëntatie van inwoners uit zowel Nuenen c.a. als Son en Breugel primair gericht is op Eindhoven. Aanvullend op het onderzoek van bureau 'Zicht op data' is diepgaander onderzoek verricht naar de achterliggende motieven. De oriëntatie op Eindhoven houdt verband met werkgelegenheid, het aanbod van onderwijs en met de regionale centrumfunctie van Eindhoven. Na Eindhoven zijn de inwoners van de gemeente Nuenen c.a. vooral georiënteerd op de gemeenten Helmond (vooral om sociaal-recreatieve activiteiten, winkelen en persoonlijke diensten, werk en zakelijke doeleinden) en Geldrop (vooral om redenen van onderwijs, zorg, sociale en recreatieve activiteiten). De inwoners van Son en Breugel zijn na Eindhoven vooral georiënteerd op Sint-Oedenrode (vooral vanwege werk en zakelijke doeleinden, vanwege sociale en recreatieve activiteiten en vanwege visite van familie en vrienden) en Best (om redenen gekoppeld aan werk en zaken, winkelen, persoonlijke diensten alsook voor sociale en recreatieve activiteiten). Van een daadwerkelijke oriëntatie van de inwoners van Nuenen c.a. respectievelijk Son en Breugel op elkaar is slechts in geringe mate sprake. Men

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

bezoekt elkaar vooral om te winkelen, vanwege persoonlijke diensten en vanwege bezoek van vrienden en familie.

4. Opvattingen professionele stakeholders, lokale verenigingen en dorps- en wijkraden over bestuurlijke toekomstscenario's gemeente Nuenen c.a.

Professionele stakeholders zijn gevraagd naar hun ervaringen met en opvattingen over (de bestuurlijke toekomst) van de gemeente Nuenen c.a. Het gaat daarbij om bestuurders of directeuren van lokale en regionale instellingen en organisaties (woningcorporaties, welzijn en zorg, bedrijfsleven, bankwezen, cultuur, onderwijs, veiligheidsregio, de BOM en dergelijke). Deze instellingen en organisaties zijn partners van de gemeente Nuenen c.a.: zij nemen van deze gemeente diensten af dan wel opdrachten aan. Daarnaast is er, zoals aangegeven, een rondetafelgesprek gevoerd met vertegenwoordigers van lokale verenigingen en dorps- en wijkraden. Het samenvattend verkregen beeld van de opvattingen is als volgt:

- er is al meerjarig sprake van 'politiek gedoe', verdeeldheid in de raad en een moeizame relatie tussen raad en college. Hierin zijn weinig tot geen verbeteringen zichtbaar. Het beperkt de bestuurlijke slag- en daadkracht van de gemeente;
- als positieve ervaringen worden genoemd: de benaderbaarheid, de consistentie in beleid en de bereidheid tot samenwerken. Genoemde negatieve ervaringen betreffen: de kwaliteit en deskundigheid van de ambtelijke organisatie, het ontbreken van een professionele en betrouwbare counterpart op bestuurlijk niveau en de regievoering op domein overschrijdende vraagstukken;
- de kwaliteit van de gemeentelijke organisatie blijft achter op wat heden ten dage nodig is om de complexiteit van regelgeving en andere eisen adequaat te vertalen naar beleid en uitvoering. Dat belemmert de partners van de gemeente in hun taakuitvoering;
- de grote meerderheid van de geïnterviewde stakeholders is van opvatting dat bestuurlijke opschaling (herindeling) van de gemeente Nuenen c.a. uiteindelijk onvermijdelijk is. Genoemde argumenten daarvoor zijn: toenemende complexiteit van taken, opgaven die steeds vaker op regionaal niveau moeten worden opgepakt en het garanderen van kwaliteit, continuïteit en capaciteit van de gemeentelijke taakuitvoering en dienstverlening. Een klein aantal respondenten opteert voor zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. Dit betreft een aantal lokale verenigingen;
- er bestaat een beperkt zicht op verbetering. De grote meerderheid van professionele partners heeft er geen vertrouwen in, dat de gemeente Nuenen c.a. zelf in staat is haar regionale rol goed uit te voeren, adequaat politiek en ambtelijk regie te voeren op voor de gemeente belangrijke dossiers en de noodzakelijke kwaliteitsverhoging in kennis en expertise door te voeren;
- de meeste respondenten opteren voor twee bestuurlijke scenario's:

1) samengaan Nuenen c.a. met Eindhoven (argumenten: vraagstukken worden steeds vaker op regionaal niveau georganiseerd en natuurlijke relaties). De meeste partners van de gemeente zien deze optie als de enige wenselijke;

2) samengaan Nuenen c.a. met meerdere, kleinere omliggende gemeenten (argumenten: behoud eigenheid, niet passende aanpak van stad op dorpen

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

- en laagdrempeligheid); uitgesproken wordt dat dan meerdere kleinere gemeenten samengaan om een corridor te vormen tegen de verstedelijkte gemeenten;
- als het gaat om politiek-bestuurlijke verhoudingen, prestaties, samenwerking en partnership van de nieuw te vormen gemeente worden er verbeterkansen genoemd. Deze hebben vooral betrekking op: slag- en daadkracht, zakelijkheid in de besluitvorming en inhoudelijke kwaliteit en continuïteit. Deze verbeterkansen gelden volgens de respondenten in sterkere mate voor een fusie van Nuenen c.a. met Eindhoven dan voor een fusie van Nuenen c.a. met Son en Breugel;
 - ten aanzien van beide bestuurlijke scenario's zijn ook minpunten genoemd. Het betreft dan vooral de vergroting van de afstand tussen bewoners/maatschappelijke partners en lokaal bestuur en minder aansluiting van het bestuur bij lokale netwerken in een grotere gemeente. Deze aspecten worden vaker genoemd door respondenten bij een fusie van Nuenen c.a. met Eindhoven dan met Son en Breugel en/of Geldrop-Mierlo;
 - verreweg de meeste respondenten zien voor de gemeente Nuenen c.a. geen alternatieve bestuurlijke oplossingen om haar bestuurskracht te versterken dan door fusie (herindeling).

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

4. Toets aan Beleidskader gemeentelijke herindeling en provinciaal criterium

In paragraaf 4.1. doorlopen we de herindelingscriteria met het oog op de vraag of de gemeente Nuenen c.a. zelfstandigheid kan blijven. In paragraaf 4.2. worden dezelfde criteria gehanteerd maar dan met als doel na te gaan welke herindeling het meest passend is: een fusie tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven of een fusie tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel.

4.1 Zelfstandigheid gemeente Nuenen c.a.

Het standpunt met betrekking tot de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. lichten wij nader toe aan de hand van de vijf criteria van het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling van 28 mei 2013 en het aanvullende criterium uit het provinciaal 'Ontwikkeldkader samenwerking en herindeling' (Bijlage 2 GS-brief 2 juli 2013). Benadrukt wordt, dat deze criteria in onderlinge samenhang moeten worden gezien.

1. Draagvlak

a. Lokaal bestuurlijk

De raad van de gemeente Nuenen c.a. heeft, zoals aangegeven, op 16 november 2017 de keuze gemaakt voor zelfstandigheid van de gemeente en, indien de situatie hiertoe aanleiding geeft, te opteren voor een herindeling met de gemeente Son en Breugel. Dit terwijl deze raad op 17 november 2016 nog had besloten tot een "bestuurlijke fusie als voorkeursvariant voor de toekomst" en als vervolg daarop gesprekken heeft gevoerd met de gemeenten Eindhoven en Son en Breugel. Wij constateren dat de Nuenense raad aldus geen consistente opvatting heeft bepaald over de bestuurlijke toekomst van de gemeente. Bij de inhoud, de motivering en het besluitvormingsproces plaatsen wij kritische kanttekeningen. Deze komen aan bod bij de bespreking van de criteria 'bestuurskracht' en 'duurzaamheid'.

b. Maatschappelijk

Om het maatschappelijk draagvlak voor de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. inzichtelijk te maken, hebben wij - zoals aangegeven - een representatieve steekproef laten uitvoeren onder de Nuenense inwoners en maatschappelijke stakeholders en hebben wij hen laten bevragen naar hun opvattingen over de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a. De resultaten hebben wij in de vorige paragraaf weergegeven. Wij constateren dat sprake is van een kloof tussen het standpunt van het gemeentebestuur en de meerderheid van de Nuenense inwoners en veel stakeholders als het gaat om de bestuurlijke toekomst van de gemeente Nuenen c.a.

De cijfers en analyses duiden erop dat er weinig maatschappelijk vertrouwen is in een duurzame verbetering van de bestuurskracht die zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. rechtvaardigt. Een meerderheid van de Nuenense inwoners en stakeholders is voorstander van beëindiging van de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. en opteert voor herindeling. Voor een herindeling tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven is het maatschappelijk draagvlak het grootst.

c. Regionaal draagvlak

Het regionaal bestuurlijk draagvlak bij omliggende gemeenten voor zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. zal naar voren komen uit zienswijzen op het herindelingsontwerp (zie paragraaf 5 'vervolgproces'),

2. Bestuurskracht

Samenvattend, zijn wij van oordeel dat de bestuurlijke voorwaarden (politiek-bestuurlijk leiderschap, bestuurlijk-politiek samenspel) die noodzakelijk zijn voor de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. zich niet in positieve zin hebben ontwikkeld ten opzichte van het bestuurskrachtonderzoek 2015. Wij hebben er tevens onvoldoende vertrouwen in dat deze voorwaarden in de toekomst zodanig zullen verbeteren dat Nuenen c.a. als duurzaam bestuurskrachtige, zelfstandige gemeente in regionaal perspectief kan blijven functioneren.

Wij hebben de bestuurskracht van een zelfstandige gemeente Nuenen c.a., die tevens duurzaam is in regionaal perspectief, in de eerste plaats beoordeeld in het licht van de hoofdconclusies uit het bestuurskrachtonderzoek van 2015. De geconstateerde knelpunten hadden, zoals aangegeven, betrekking op de bestuurlijke randvoorwaarden en de (gemiddeld beperkte) mate waarin maatschappelijke opgaven worden gerealiseerd, wat duidt op knelpunten in de ambtelijke uitvoeringskracht. Wij komen tot de volgende bevindingen.

Wij vellen een scherp oordeel over het gevoerde proces en standpuntbepaling door de gemeente Nuenen c.a. met betrekking tot haar bestuurlijke toekomst. Ten aanzien van het proces zijn wij van oordeel dat het politiek-bestuurlijk leiderschap en politiek-bestuurlijk samenspel tussen de raad en het college, maar ook tussen de begeleidingsgroep en de raad tekort zijn geschoten. Het college had geen eigenstandige en standvastige positie in het proces, de begeleidingsgroep was inhoudelijk te verdeeld en heeft een raadsvoorstel voorgelegd waarbij - blijkens de toelichting - er "bewust voor is gekozen het

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

meest verstrekkende voorstel te formuleren” als “startpunt voor het debat”, waarna de raad op 16 november 2017 het raadsvoorstel bij amendement heeft vervangen door een standpunt dat haaks staat op de door hem zelf genomen besluiten van 17 november 2016 en 29 juni 2017. Wij achten dit proces illustratief voor het gebrekkige politiek-bestuurlijk leiderschap en politiek-bestuurlijk samenspel tussen raad en college.

Maar evengoed vormen het ontbreken van regie vanuit de raad en het college ten tijde van het KAFI-onderzoek naar fraude in de organisatie, het regelmatig lekken van vertrouwelijke informatie uit de raad en de vertraging in besluitvorming over een aantal dossiers met een hoog politiek-bestuurlijk gehalte (het accommodatiebeleid, de situatie rond Het Klooster, de realisatie van de ambities op gebied van duurzaamheid, leefbaarheid van het centrum, benutten van de grotere potentie van Van Gogh voor Nuenen c.a., *villagemarketing* en de hoge gemeentelijke lasten voor bewoners) illustraties daarvan. Ook de positie die de raad op 14 december 2017 (bij amendement) heeft bedongen om - het door de colleges te sluiten - 'convenant samenwerkingsagenda 2018-2025 Stedelijk Gebied Eindhoven' goed te keuren, achten wij tekenend voor het gebrekkige politiek-bestuurlijke samenspel in Nuenen c.a. en een blijk van weinig vertrouwen van de raad in het handelen van het college.

Wij hebben kennisgenomen van de 'Herijking van de bestuurskracht' als onderdeel van de rapportage van de gemeente Nuenen c.a.: een onderdeel overigens dat de gemeente Nuenen op eigen initiatief heeft opgesteld, evenals het onderdeel 'Visie op de bestuurlijke toekomst'. Het gevolgde proces heeft ons college verbaasd. Het is het goed recht van een gemeente om haar standpunt te bepalen over de bestuurlijke toekomst. Dat heeft de raad op 16 november jl. ook gedaan. De conclusie van de raad dat “momenteel, gezien de financiële en bestuurlijke positie (...) er geen acute noodzaak is om de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. op te geven” was mede gebaseerd op de overweging dat “Nuenen bestuurlijk, operationeel en financieel sinds het bestuurskrachtonderzoek uit 2014 aan slagkracht gewonnen heeft”. Op grond van welke beschikbare informatie heeft de raad deze conclusie getrokken, zo vragen wij ons af. De conclusies uit de rapportage 'Herijking van de bestuurskracht' waren toen, voor zover wij weten, niet beschikbaar. Het ware naar ons oordeel beter geweest als deze informatie beschikbaar was geweest vóór het raadsbesluit.

De bestuurskracht van een gemeente hebben wij ook in regionaal perspectief te bezien. Daarbij gaat het om de vraag of een gemeente in haar taakuitvoering niet te afhankelijk is van samenwerkingsverbanden en tevens voldoende bestuurlijke slagkracht heeft om bij te dragen aan de gezamenlijke aanpak van regionale maatschappelijke opgaven. De behoefte aan regionale samenwerking ter vermindering van de kwetsbaarheid van de eigen bestuurskracht, wordt door het college van de gemeente Nuenen c.a. als volgt onder woorden gebracht: “Onze kwetsbaarheid in het ambtelijk apparaat kunnen we verkleinen door samen te werken met andere gemeenten in de regio” (Raadsvoorstel 7 november 2017 'Samenwerkingsagenda 2018-2025 Stedelijk Gebied Eindhoven').

In dit kader hebben wij met belangstelling kennis genomen van de in de 'Visie op de bestuurlijke toekomst' van de gemeente Nuenen c.a. opgenomen gedachte van een “dynamische overdracht van bevoegdheden aan een

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

éénmalig te formeren hogere democratische autoriteit". Het doordenken van deze nieuwe variant vinden wij in eerste aanleg, net als zoals destijds ten aanzien van de aanbevelingen van de commissie Demmers, een regionale intergemeentelijke aangelegenheid. Wij moeten constateren dat de gemeente Nuenen c.a. sinds het verschijnen van het advies van de commissie Demmers medio 2016 geen serieuze poging heeft gedaan om eigenstandig, met de gemeente Son en Breugel of in breder verband het gesprek over dit onderwerp aan te gaan.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

3. Duurzaamheid

Het raadsstandpunt van 16 november 2017 roept bij ons de vraag op of de keuze voor voortzetting van de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. is gestoeld op een vaste overtuiging dat Nuenen c.a. als duurzaam bestuurskrachtige gemeente in regionaal perspectief kan blijven functioneren. In het raadsstandpunt wordt immers tevens de voorkeur uitgesproken voor een herindeling met de gemeente Son en Breugel "mocht de situatie daartoe aanleiding geven" en om in dat kader "de besluitvorming en processen m.b.t. een mogelijke fusie tussen Son & Breugel en Nuenen op elkaar af te stemmen." Naar ons oordeel is dit raadsstandpunt noch duurzaam, noch perspectiefvol. Wij wijzen er op dat voor een fusie tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Son en Breugel bij de raad van de laatstgenoemde gemeente geen bestuurlijk draagvlak bestaat wat de uitkomst van een toekomstig herindelingsproces zeer ongewis maakt.

4. Evenwichtige regionale verhoudingen

De aanleiding en het doel van de gestarte Arhi-procedure zijn gelegen in een duurzame versterking van de bestuurskracht van de gemeente Nuenen c.a. in regionaal perspectief. Zoals aangegeven, zijn de bestuurlijke voorwaarden die nodig zijn voor een duurzame versterking van de bestuurskracht van een zelfstandige gemeente Nuenen c.a. naar ons oordeel niet in voldoende mate aanwezig. Bestuurlijke opschaling van de gemeente Nuenen c.a. kan bijdragen aan meer evenwicht in de regionale verhoudingen gelet op de maatschappelijke opgaven die zich op diverse terreinen zoals wonen, werken en voorzieningen op het niveau van het SGE afspelen. Gegeven de belangrijkste samenwerkingsverbanden in de regio: SGE en MRE, is het de verwachting dat door deze bestuurlijke opschaling de regionale verhoudingen niet wezenlijk zullen wijzigen. Zowel binnen het SGE als de MRE blijft sprake van een samenstelling van gemeenten van diverse omvang. Binnen onze provincie constateren wij dat zeer grote samenwerkingsverbanden minder slagkrachtig zijn en dat, als er al een effect is op de MRE, dit eerder positief dan negatief zal zijn.

5. Interne samenhang/dorps- en kernenbeleid en toets aan provinciaal criterium 'opgave passend bij de schaal'

De eerder genoemde onderzoeken naar de verplaatsingsstromen en -motieven laten een sterke maatschappelijke oriëntatie zien van inwoners van Nuenen c.a. op Eindhoven als onderdeel van het *daily urban system*. De schaal van de maatschappelijke opgaven die inwoners van Nuenen c.a. raken, spelen zich af op de schaal van het Stedelijk Gebied Eindhoven. Een einde aan de

bestuurlijke zelfstandigheid van Nuenen c.a. hoeft naar ons oordeel niet ten koste te gaan van de eigenheid van de dorpen en kernen. Niet de gemeente als bestuurlijke entiteit, maar de inwoners en hun gemeenschappen vormen de dorpen en kernen.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

4.2 Herindeling Nuenen c.a. met Eindhoven of Son en Breugel

Samenvattend, zijn wij van oordeel dat de herindelingsvariant Nuenen c.a.-Eindhoven beter scoort dan de herindelingsvariant Nuenen c.a. - Son en Breugel op de volgende (sub-)criteria: 'maatschappelijk draagvlak', 'bestuurskracht', 'evenwichtige regionale verhoudingen', 'interne samenhang', 'duurzaamheid' en 'opgave passend bij de schaal'. Op het criterium 'bestuurlijk draagvlak' onderscheiden beide varianten zich niet van elkaar, in die zin dat er voor beide varianten geen duidelijke bestuurlijke meerderheid is bij de betrokken gemeenten. De sub-criteria 'dorps- en kernenbeleid' en 'regionaal draagvlak' hebben wij niet betrokken bij onze analyse en beoordeling. Het eerstgenoemde sub-criterium niet, omdat dit sterk wordt bepaald door de gezamenlijke visie van de betrokken gemeenten en de keuzes, het beleid van de nieuwe gemeente. Ook over het tweede genoemde sub-criterium kunnen in dit stadium nog geen uitspraken worden gedaan; dit komt aan de orde bij de zienswijzen van omliggende gemeenten op het herindelingsontwerp.

Hieronder lichten wij het vorengaande nader toe aan de hand van dezelfde criteria uit het Beleidskader en het provinciale criterium 'opgave passend bij de schaal'.

1. Draagvlak

a. Lokaal bestuurlijk

De herindelingsvarianten Nuenen c.a.-Eindhoven en Nuenen c.a.-Son en Breugel onderscheiden zich niet als het gaat om het draagvlak in de raden van de betrokken gemeenten, blijkend uit de ons bekende ingenomen standpunten. Voor beide varianten geldt dat er geen sprake is van eenduidig lokaal bestuurlijk draagvlak: de raad van de gemeente Nuenen c.a. opteert voor voortzetting van de gemeentelijke zelfstandigheid, wijst een herindeling met de gemeente Eindhoven "bij voorbaat af" en laat de mogelijkheid van een herindeling met de gemeente Son en Breugel op termijn open "indien de situatie daartoe aanleiding geeft". De raad van de gemeente Son en Breugel heeft eveneens gekozen voor voortzetting van de gemeentelijke zelfstandigheid en maakt in 2019 opnieuw de balans op. En uit de door de Eindhovense raad vastgestelde notitie 'visie op regionale bestuurskracht' leiden wij af dat het bestuur van Eindhoven een positieve houding aanneemt tegenover een herindeling met de gemeente Nuenen c.a.

Hieruit concluderen wij dat er geen lokaal bestuurlijk draagvlak aanwezig is om een voorstel tot herindeling van de gemeente Nuenen c.a. met de gemeente(n) Eindhoven en/of Son en Breugel op eigen initiatief tot stand te brengen.

b. Maatschappelijk

Het maatschappelijk draagvlak voor de herindelingsvariant Nuenen c.a. en Eindhoven is groter dan voor de herindelingsvariant Nuenen c.a. en Son en Breugel, zowel onder inwoners van Nuenen c.a. als onder stakeholders.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

2. Bestuurskracht

De herindelingsvariant Nuenen c.a. - Eindhoven biedt naar ons oordeel de betere voorwaarden voor een duurzame versterking van de bestuurs- en uitvoeringskracht van de gemeente Nuenen c.a. in termen van ambtelijke deskundigheid, capaciteit en middelen die aanwezig zijn bij de gemeente Eindhoven. Tevens zijn in de gemeente Eindhoven de bestuurlijke voorwaarden (politiek-bestuurlijk leiderschap en samenspel) van dien aard dat wij er alle vertrouwen in hebben dat de tekortkomingen in het politiek-bestuurlijk leiderschap en samenspel in Nuenen c.a. goed kunnen worden ingebed en weggenomen.

Specifiek met betrekking tot de financiële tekorten van de gemeente Eindhoven op het sociale domein merken wij het volgende op. Hoewel hier sprake is van een urgent en zeer serieus vraagstuk, is dit bij lange na niet van een zodanige aard en omvang dat dit invloed heeft op de bestuurskracht van deze gemeente, noch op het vermogen om - samen met de gemeente Nuenen c.a. - een nieuwe, duurzaam bestuurskrachtige gemeente te vormen in regionaal perspectief. Een en ander is de afgelopen tijd voor ons ook geen reden geweest om de gemeente Eindhoven in het kader van het financiële toezicht onder preventief financieel toezicht plaatsen.

3. Duurzaamheid

Beide herindelingsvarianten leveren een nieuwe gemeente op die voor een reeks van jaren duurzaam of toekomstbestendig zal zijn. Doorslaggevend voor ons oordeel is dat wij de bestuurskracht van een nieuwe gemeente Eindhoven-Nuenen c.a. als duurzamer aanmerken vanwege de bestuurlijke voorwaarden en de ambtelijke en organisatorische capaciteit en middelen van de huidige gemeente Eindhoven als stevig fundament van de nieuwe gemeente. Wel tekenen wij daarbij aan, dat de zelfstandigheid van een gemeente niet alleen wordt bepaald door haar eigen bestuurskracht, maar tevens door die van haar omgeving. Wij hebben evenwel geen indicaties dat omliggende gemeenten concrete voornemens hebben om hun bestuurskracht duurzaam te versterken en zich daarbij oriënteren op een herindeling met Eindhoven, Nuenen c.a. of Son en Breugel.

4. Evenwichtige regionale verhoudingen

Beide herindelingsvarianten kunnen bijdragen aan verbetering van de bestuurlijke slagkracht (minder 'bestuurlijke drukte') in het SGE, omdat samenhangende vraagstukken tussen de te fuseren gemeenten nadrukkelijker met elkaar in verband en in één bestuurlijke hand worden gebracht. In samenhang met ons oordeel over de criteria 'interne samenhang' en 'opgave passend bij de schaal' draagt de herindelingsvariant Nuenen c.a. - Eindhoven het sterkst bij aan de noodzakelijke verbetering van de samenwerking in het stedelijk gebied.

5. Interne samenhangdorps- en kernenbeleid en 'opgave passend bij de schaal'

Er zijn vele factoren die de interne samenhang van een nieuwe gemeente (mede) bepalen of versterkend kunnen werken, bijvoorbeeld een gedeeld cultuurhistorisch verleden, demografische, sociaal-economische of fysiek-ruimtelijke kenmerken, maatschappelijke oriëntatie van inwoners, bestaande samenwerkingsrelaties en gemeenschappelijke opgaven.

Wij realiseren ons ten volle dat beide herindelingsvarianten twee sterk verschillende nieuwe gemeenten opleveren: een overwegend verstedelijkte gemeente Eindhoven-Nuenen c.a. met ongeveer 250.000 inwoners of een meer landelijke, meerkernige gemeente Nuenen c.a.-Son en Breugel (ca. 39.000 inwoners), om maar één aspect te noemen.

Alle overeenkomsten en verschillen tegenover elkaar afwegend, is de primaire oriëntatie van inwoners van Nuenen c.a. op Eindhoven, het *daily urban system*, voor ons doorslaggevend om de bestuurlijke grenzen daarmee in overeenstemming te brengen. Ook de gemeenschappelijke opgaven tussen beide gemeenten op het gebied van onder andere het versterken van de economie, vestigings- en bedrijfsklimaat, toerisme en recreatie, openbaar vervoer, bereikbaarheid, dragen bij aan een nieuwe gemeente met voldoende interne samenhang. Daarmee is de bestuurlijke schaal van de nieuwe gemeente tevens passend bij de schaal van de opgaven (zie ook criterium 'evenwichtige regionale verhoudingen').

De drie betrokken gemeenten hebben thans specifiek beleid ten aanzien van (wijken, buurten), dorpen en kernen. Wij onthouden ons van een vergelijking of oordeel daarover: het dorps- en kernenbeleid wordt namelijk in sterke bepaald door de keuzes, het te voeren beleid van de nieuwe gemeente. Dat zijn politiek-bestuurlijke afwegingen. Wij volstaan hier met de opmerking dat het zogeheten 'Memorandum of Understanding' voldoende aanknopingspunten biedt voor het dorps- en kernenbeleid van de nieuw te vormen gemeente. Overigens zijn wij van mening dat, naast identiteit, ook thema's als burgerparticipatie en overheidsnabijheid in de nieuw te vormen gemeente goed geborgd dienen te zijn. In het herindelingsontwerp zullen wij hier uitgebreider op in gaan.

4.3 Conclusie

Concluderend zijn wij tot het standpunt gekomen dat de nieuwe gemeente, die ontstaat door samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven, voldoende bestuurskrachtig is, omdat de politiek-bestuurlijke voorwaarden, ambtelijke deskundigheid en capaciteit, en de middelen aanwezig zijn om, naast de uitvoering van lokale taken en opgaven, de gewenste en tevens noodzakelijke bestuurlijke slagkracht te ontwikkelen ten aanzien van de regionale opgaven en kansen in het SGE. Het maatschappelijk draagvlak in Nuenen c.a., voor de vorming van een nieuwe gemeente met Eindhoven is in voldoende mate aanwezig.

De nieuwe gemeente heeft ruim voldoende interne samenhang, omdat zij goed aansluit bij de ruimtelijke samenhang tussen de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven alsook de maatschappelijke oriëntatie van veel inwoners van Nuenen c.a. op Eindhoven (*daily urban system*). Tot slot is de nieuw te vormen gemeente duurzaam in regionaal perspectief, omdat wij geen indicaties hebben dat er bij omliggende gemeenten concrete wensen bestaan of voornemens zijn om hun bestuurskracht duurzaam te versterken door middel van fusie met Eindhoven en/of Nuenen c.a. Om die reden is het niet aannemelijk dat de nieuw te vormen gemeente binnen afzienbare tijd opnieuw betrokken zal worden bij een herindelingsdiscussie. In het herindelingsontwerp zullen wij deze hoofdconclusies ten aanzien van de nieuw te vormen gemeente nader uitwerken.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

4.4 Ondeelbaarheid van Nuenen c.a.

De gevoerde gesprekken hebben ons geen aanleiding gegeven om andere gemeenten te betrekken bij de Arhi-procedure met het oog op eventuele grenscorrecties of splitsing van delen van de gemeente Nuenen c.a. die zouden moeten worden toe- of samengevoegd met andere gemeenten (wijziging van de gemeentelijke indeling)³. Wij gaan daarom uit van de ondeelbaarheid van de gemeente Nuenen c.a. en aldus van een nieuw te vormen gemeente, waarvan de beoogde grenzen zullen bestaan uit de buitengrenzen van de huidige gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven. Eventuele grenscorrecties tussen de nieuw te vormen gemeente en andere aangrenzende gemeenten kunnen na de herindeling aan de orde komen als daarvoor bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak bestaat. Gemeenten kunnen dit zelf regelen op basis van gelijklopende raadsbesluiten (artikel 3, tweede lid, sub a, Wet arhi), met dien verstande dat het gemeentebesturen niet is toegestaan om parallel aan de provinciale Arhi-procedure voor de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven een gemeentelijke Arhi-procedure te starten met het oog op mogelijke grenscorrecties (artikel 5, vierde lid, Wet arhi). Dit betekent dat eventuele grenscorrecties niet eerder dan een jaar na de beoogde datum van herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven geëffectueerd kunnen worden.

4.5 Gemeente Son en Breugel

De gemeente Son en Breugel is onderwerp geworden van de provinciale Arhi-procedure, omdat zij expliciet bij de gemeente Nuenen c.a. in beeld was als mogelijke fusiepartner. Wij hebben al eerder aangegeven, dat er geen aanleiding was om de gemeente Son en Breugel omwille van versterking van haar bestuurskracht te betrekken bij een mogelijke herindeling. Ons eerder gegeven positieve oordeel over de bestuurskracht van de gemeente Son en Breugel is niet veranderd. Ten aanzien van de gemeente Son en Breugel is er geen reden om te twijfelen aan het zelfstandig kunnen voortbestaan. De gemeente kent een goed politiek-bestuurlijk samenspel. Spanningen die inherent zijn aan het hebben van een 'coalitie' en 'oppositie' in gedualiseerde verhoudingen zijn beperkt en worden goed opgepakt en zijn daardoor slechts kortstondig aanwezig. De houding van raad en college zijn gericht op constructieve samenwerking met omliggende gemeenten.

Het bovenstaande neemt niet weg dat ons standpunt om te komen tot een herindeling van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven bepaalde consequenties zou kunnen hebben voor het standpunt van de gemeente Son en Breugel van 2 november 2017.

Ons standpunt heeft in de eerste plaats betekenis voor de samenwerking van de betrokken gemeenten – Son en Breugel, Nuenen c.a. en Geldrop-Mierlo - in de Dienst Dommelvallei. De raad van de gemeente Son en Breugel heeft in zijn standpunt van 2 november 2017 de intentie uitgesproken deze samenwerking te willen intensiveren. Met beëindiging van de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. komt (intensivering van) deze samenwerking in een ander perspectief te staan.

³ Een wijziging van de gemeentelijke indeling wordt omschreven in artikel 1, eerste lid, sub b, van de Wet arhi en van een grenscorrectie in artikel 1, eerste lid, sub d, van de Wet arhi.

Het voortzetten van de artikel 8-procedure betekent verder dat de aangrenzende gemeenten Nuenen c.a. en/of Eindhoven voor de nabije toekomst niet meer in aanmerking komt of komen als fusiepartner(s) van de gemeente Son en Breugel in het kader van haar oriëntatie op de bestuurlijke toekomst in 2019. De optie dat de gemeente Son en Breugel alsnog zou kunnen kiezen voor aansluiting bij de beoogde herindeling van Nuenen c.a. en Eindhoven in de fase nadat het herindelingsontwerp is vastgesteld en ter inzage is gelegd, stuit op wettelijk-procedurele belemmeringen of leidt anderszins tot vertraging van het proces. Dit vinden wij niet wenselijk. Tot slot hebben wij op grond van het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling (criterium 'duurzaamheid') ons ervan te vergewissen of er een omliggende gemeente is, die in aanmerking komt om bij een herindelingsprocedure te worden betrokken. Dit om te voorkomen dat een nieuw gevormde gemeente binnen afzienbare tijd opnieuw wordt betrokken bij een volgende herindelingsdiscussie naar aanleiding van de uitgesproken wens daartoe van een omliggende gemeente.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

5. Vervolgproces*5.1 Voorbereiding opstellen herindelingsontwerp*

Het op- en vaststellen van een herindelingsontwerp is een bevoegdheid van en vindt daarom plaats onder verantwoordelijkheid van ons college. Wij hechten er aan om de voorbereiding van het herindelingsontwerp in samenspraak en met medewerking van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven ter hand te nemen. Daaraan liggen bestuurlijke en inhoudelijke overwegingen ten grondslag. In onze visie is het aan beide betrokken gemeenten om gezamenlijk de contouren en uitgangspunten te bepalen ten aanzien van belangrijke thema's als de visie op de nieuwe gemeente, organisatie en dienstverlening, het borgen van inwonersparticipatie en overheidsnabijheid (wijk-, dorps- en kernenbeleid), enzovoort. Het 'Memorandum of Understanding' biedt naar ons oordeel daartoe een goede basis voor nadere uitwerking in het herindelingsontwerp. Ook de overige informatie die wij hebben verkregen in de fase van het open overleg zullen wij, voor zover relevant, bij het op te stellen herindelingsontwerp betrekken. Daarnaast zijn er nog inhoudelijke zaken die in het open overleg weliswaar zijn aangestipt of nog niet aan de orde zijn gekomen en waarover wij vooralsnog geen uitgesproken opvatting hebben, zoals de beoogde herindelingsdatum, de rechtsvorm van de herindeling en de naamgeving van de nieuw te vormen gemeente. Daarover zullen wij nader in overleg treden met beide gemeenten in de vervolgfase van de opstelling van het herindelingsontwerp.

5.2 Vervolg Arhi-procedure

Met ons voornemen tot het opstellen van een herindelingsontwerp tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven treedt een nieuwe fase in van het proces. De formele vervolgstappen van de Arhi-procedure laten zich als volgt samenvatten⁴.

Uiterlijk drie maanden na 15 februari a.s. zullen wij het herindelingsontwerp vaststellen. Het vastgestelde herindelingsontwerp wordt, samen met de verslagen

⁴ Mocht de gemeenteraad van Son en Breugel voor 15 februari 2018 besluiten dat deze gemeente onderdeel wenst uit te maken van het herindelingsontwerp dan dient voor het navolgende "Nuenen c.a, Eindhoven en Son en Breugel" te worden gelezen.

van het open overleg, toegezonden aan de raden van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven en aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (artikel 8, tweede lid, Wet arhi). Vanaf de datum van ontvangst, kunnen de raden van Nuenen c.a. en Eindhoven uiterlijk binnen drie maanden hun zienswijze kenbaar maken aan ons college (artikel 8, vierde lid, Wet arhi).

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

Het vastgestelde herindelingsontwerp wordt tevens toegezonden aan de colleges van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven, die het herindelingsontwerp uiterlijk twee weken na ontvangst gedurende 8 weken ter inzage leggen op de gemeentesecretarie en de terinzagelegging bekend maken. Gedurende de termijn van terinzagelegging kan 'een ieder' zijn zienswijze over het herindelingsontwerp aan ons college kenbaar maken (artikel 8, derde lid, Wet arhi). Daarnaast zullen wij het herindelingsontwerp toezenden aan de omliggende gemeenten met het verzoek een zienswijze te geven. Aldus wordt het zogeheten 'regionaal draagvlak' voor de beoogde herindeling inzichtelijk gemaakt, zoals wordt voorgeschreven in het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling.

Alle ontvangen zienswijzen op het herindelingsontwerp zullen wij voorzien van een (geclusterde) reactie in een 'Reactienota zienswijzen', die zal worden bijgevoegd bij het voorstel tot vaststelling van het herindelingsadvies door Provinciale Staten. Uiterlijk vier maanden na afloop van de zienswijzentermijn van de betrokken raden, stellen Provinciale Staten het herindelingsadvies vast. Het vastgestelde herindelingsadvies wordt gezonden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (artikel 8, vijfde lid, Wet arhi). Een globaal tijdspad van het voorgaande is opgenomen in de tabel, die als bijlage bij deze brief is opgenomen.

Als de Minister het herindelingsadvies overneemt, doet hij uiterlijk vier maanden na ontvangst daarvan, een voorstel voor een herindelingsregeling (wetsvoorstel) aan de Ministerraad (artikel 11 Wet arhi). Na instemming door de Ministerraad, wordt het wetsvoorstel voor advies verzonden aan de Afdeling advisering van de Raad van State en vervolgens ingediend bij de Tweede Kamer.

5.3 Informatie- en communicatietraject

In het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling is verwoord dat gemeentebesturen primair verantwoordelijk zijn voor het investeren in maatschappelijk draagvlak voor een herindelingsvoorstel, ook indien het voorstel is geïnitieerd door de provincie. Dit neemt niet weg dat wij het informeren, betrekken van en investeren in draagvlak onder inwoners, (maatschappelijke) organisaties en bedrijfsleven als een gezamenlijke verantwoordelijkheid zien van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven én de provincie.

Wij zijn voornemens in de periode van de terinzagelegging van het herindelingsontwerp, in samenwerking met de gemeenten, informatiebijeenkomsten te organiseren in Nuenen c.a. en Eindhoven om met inwoners en (maatschappelijke) organisaties in gesprek te gaan over wat zij belangrijk vinden voor de nieuw te vormen gemeente. Tevens zijn wij voornemens om in dezelfde periode een herindelingskrant uit te geven die huis-aan-huis zal worden verspreid in Nuenen c.a. en Eindhoven. Ook in het

vervolgproces willen wij, samen met de beide gemeenten, de inwoners en (maatschappelijke) organisaties blijven informeren en betrekken.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

2. Globaal tijdpad artikel 8 Wet arhi-procedure

Wat?	(Wettelijke) grondslag	Tijdpad
Gedeputeerde Staten stellen Burgemeester en Wethouders van de betrokken gemeenten in de gelegenheid met hen overleg te voeren over de wens tot grenscorrectie of tot wijziging van de gemeentelijke indeling. Het overleg duurt ten hoogste zes maanden.	artikel 8 lid 1 Wet arhi	start 15 augustus 2017
Beëindiging open overleg.	besluit Gedeputeerde Staten 30 januari 2018	treedt in werking uiterlijk 15 februari 2018
Uiterlijk drie maanden na beëindiging van het open overleg stellen Gedeputeerde Staten een herindelingsontwerp vast en zenden dit, inclusief een verslag van het gevoerde overleg, aan de betrokken raden en aan de Minister van BZK.	artikel 8 lid 2 Wet arhi	uiterlijk 15 mei 2018
Burgemeester en wethouders leggen het herindelingsontwerp binnen twee weken na ontvangst gedurende acht weken ter inzage op de gemeentesecretarie. De terinzagelegging wordt bekendgemaakt.	artikel 8 lid 3 Wet arhi	uiterlijk 29 mei 2018
Gedurende de termijn van terinzagelegging (8 weken) kan een ieder zijn zienswijze over het ontwerp kenbaar maken aan Gedeputeerde Staten.	artikel 8 lid 3 Wet arhi	uiterlijk 29 mei - 10 juli 2018
Besturen van omliggende gemeenten kunnen hun zienswijzen geven op het herindelingsontwerp (parallel aan de termijn van 8 weken voor 'een ieder').	Beleidskader gemeentelijke herindeling	uiterlijk 29 mei - 10 juli 2018
De gemeenteraden kunnen tot uiterlijk drie maanden na ontvangst van het herindelingsontwerp hun zienswijze kenbaar maken aan Gedeputeerde Staten.	artikel 8 lid 4 Wet arhi	uiterlijk 15 augustus 2018
Een herindelingsadvies met betrekking tot een wijziging van de gemeentelijke indeling wordt door Provinciale Staten vastgesteld. Het herindelingsadvies wordt vastgesteld uiterlijk vier maanden na afloop van de termijn, bedoeld in het vierde lid. Een vastgesteld herindelingsadvies wordt aan de Minister van BZK gezonden.	artikel 4 lid 1 Wet arhi artikel 8 lid 5 Wet arhi	uiterlijk 15 januari 2019

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

College van Burgemeester en Wethouders van de
gemeente Son en Breugel
Postbus 8
5690 AA SON

Onderwerp

Provinciale Arhi-procedure gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel

Geacht college,

Bij brief van 11 juli 2017 (kenmerk C2187393/4205326) hebben wij u geïnformeerd over ons besluit om met ingang van 15 augustus 2017 het open overleg, als bedoeld artikel 8, eerste lid, van de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi), te starten voor de gemeenten Nuenen c.a., Eindhoven en Son en Breugel. Gelet op de duur van het open overleg van maximaal 6 maanden (artikel 8, eerste lid, Wet arhi), hebben wij voor 15 februari 2018 een besluit te nemen over het vervolg van de provinciale Arhi-procedure.

In de periode van september 2017 tot en met januari 2018 hebben wij afzonderlijke gesprekken gevoerd met zowel de colleges als (een vertegenwoordiging van) de raden van de drie gemeenten. Wij hebben de gevoerde gesprekken met uw raad en college ervaren als open, informatief en constructief en wij willen onze erkentelijkheid uitspreken aan alle deelnemers voor hun inbreng en bijdragen. In de afgelopen periode hebben wij veel informatie verkregen uit de gevoerde gesprekken, gemeentelijke documenten en verschillende onderzoeksrapportages die in opdracht van de provincie zijn opgesteld. Deze informatie hebben wij betrokken bij onze afwegingen en standpuntbepaling.

Op 23 januari jl. hebben wij een vertegenwoordiging van uw college, evenals een vertegenwoordiging van de colleges van de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven, in een gesprek onze bevindingen en conclusies ten aanzien van het vervolproces toegelicht. Wij hebben in dat gesprek alle drie de gemeenten geïnformeerd over ons voornemen om - alles afwegende - een herindelingsontwerp op te stellen tot samenvoeging van de gemeenten Nuenen

c.a. en Eindhoven. Op 30 januari 2018 hebben wij hier ook daadwerkelijk toe besloten.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

Son en Breugel

De gemeente Son en Breugel is betrokken bij de provinciale Arhi-procedure, omdat zij expliciet bij de gemeente Nuenen c.a. in beeld was als mogelijke fusiepartner. Wij hebben reeds eerder aangegeven, dat er voor ons geen aanleiding was om de gemeente Son en Breugel omwille van versterking van haar bestuurskracht te betrekken bij een mogelijke herindeling. Ons eerder gegeven positieve oordeel over de bestuurskracht van de gemeente Son en Breugel is na alle verkregen nieuwe informatie niet veranderd. Wij hebben geen reden om te twifelen aan het zelfstandig kunnen voortbestaan van de gemeente Son en Breugel en respecteren aldus het raadsbesluit van 2 november jl.

Het voorgaande neemt echter niet weg, dat ons besluit, dat er toe strekt om de Arhi-procedure voort te zetten voor de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven, ook bepaalde consequenties zou kunnen hebben voor het ingenomen standpunt de raad van uw gemeente met betrekking tot de bestuurlijke organisatie van de gemeente Son en Breugel. Wij denken daarbij met name aan de samenwerking in de Dienst Dommelvallei. In het besluit van 2 november jl. geeft de raad aan deze samenwerking te willen intensiveren. Met een mogelijk toekomstig einde aan de zelfstandigheid van de gemeente Nuenen c.a. komt (intensivering van) deze samenwerking voor uw gemeente in dit opzicht in een ander perspectief te staan.

Het standpunt van uw raad van 2 november jl. om de visie op de bestuurlijke vorm van de gemeente Son en Breugel in 2019 opnieuw te bezien en samenwerking te onderzoeken met andere gemeenten in het geval de gemeenten Nuenen c.a. en Eindhoven met elkaar fuseren, sluiten een mogelijke toekomstige oriëntatie op een herindeling met Eindhoven en Nuenen c.a. niet expliciet uit. Ook de informatie, die wij hebben gekregen uit het gevoerde overleg d.d. 8 november jl. met uw raad, heeft ons geen uitsluitsel gegeven wat het raadsbesluit van 2 november jl. in dit geval zou betekenen.

Dit gegeven is in relatie tot het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling (criterium 'duurzaamheid') voor ons aanleiding om ons middels deze brief ervan te vergewissen of de gemeente Son en Breugel in aanmerking wenst te komen om bij de hierboven aangegeven herindelingsprocedure te worden betrokken. Dit om te voorkomen dat een nieuw gevormde gemeente binnen afzienbare tijd opnieuw wordt betrokken bij een volgende herindelingsdiscussie.

Verzoek

Wij hechten aan een zorgvuldig proces en een goede afronding van het open overleg. In deze brief hebben wij u onze voornemens kenbaar gemaakt en een aantal consequenties en overwegingen aangegeven.

Om tot een zorgvuldige finale afweging te komen, leggen wij aan u de vraag voor of bovenstaande aanleiding is om het raadsstandpunt d.d. 2 november jl. te heroverwegen of te verduidelijken met het oog op het vervolg van de provinciale Arhi-procedure. Concreet verzoeken wij u onomwonden aan te geven wel of niet aan te sluiten bij de bestuurlijke fusie tussen Nuenen c.a. en Eindhoven.

Wij hebben vernomen dat er op 8 februari a.s. een vergadering van uw raad zal plaats vinden. Wij zijn u erkentelijk indien u bovenstaand verzoek voor deze vergadering zou willen agenderen. Wij ontvangen graag uiterlijk 14 februari a.s. uw reactie.

Datum

30 januari 2018

Ons kenmerk

C2187393/4306414

Gedeputeerde Staten van Noord Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

drs. M.J.A. van Bijnen MBA